

Nr 219.

Godkänd av första kammaren den 30 maj 1924.

Godkänd av andra kammaren den 30 maj 1924.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om lagstiftning angående ekonomiska föreningars sparkasserörelse.

(Bankoutskottets utlåtande nr 53.)

Till Konungen.

I en inom riksdagen väckt motion har hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande sådan lagstiftning beträffande ekonomiska föreningars sparkasserörelse, att de risker, som äro förenade med den nuvarande på området i fråga bedrivna verksamheten, måtte så vitt snarast möjligt undanröjas.»

Såsom i motionen framhålles, har frågan om kontroll av ekonomiska föreningars sparkasserörelse tidigare varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet, och Eders Kungl. Maj:t har efter hemställan av 1911 års riksdag låtit genom särskilt tillkallade sakkunniga verkställa en utredning av densamma.

De sakkunniga avgåvo den 19 februari 1912 förslag till lag, innefattande särskilda bestämmelser om ekonomiska föreningar, som idka sparkasserörelse. Detta förslag har hittills icke föranlett någon Eders Kungl. Maj:ts åtgärd.

Sedan detta sakkunnigförslag utarbetades, har de ekonomiska föreningarnas penninginlåning, såsom ett av socialstyrelsen avgivet yttrande utvisar, särskilt inom den konsumentkooperativa föreningsrörelsen vunnit en mycket betydande omfattning. Den synes alltjämt vara stadd i rask stegring och bedrivs numera även under andra former än genom sparkasserörelse.

Denna penninginlåning har dock hittills icke visat sig medföra några egentliga faror. Vad beträffar kooperativa förbundets sparkassa, som i motionen särskilt anförts såsom exempel för att belysa de risker, som äro förknippade med en okontrollerad penninginlåning från ekonomiska föreningars sida, har riksdagen på grund av en utav socialstyrelsen förebragt utredning kommit till den uppfattningen, att nämnda kassa med avseende å såväl soliditet som likviditet för närvarande fyller alla rimliga anspråk på trygghet för insättarna.

Men även om de ekonomiska föreningarnas inlåningsverksamhet hittills haft att uppvisa en i det stora hela lycklig utveckling måste det erkännas, att gällande lagstiftning icke lägger bestämda hinder i vägen för uppkomsten av osunda företeelser på detta område. Och med den stora omfattning föreningsrörelsen på senare tider fått, kan det tänkas, att viss fara därav kan uppstå för insättarna. Det måste därför anses som ett samhällsintresse att söka i möjligaste mån förebygga sådana risker, så framt det kan ske utan att verkligt gagnelig föreningsverksamhet därigenom hämmas.

Ehuru det icke fullt tydligt utsäges i motionen, synes man i denna närmast tänka sig riskerna för insättarna undanröjda därigenom, att ekonomiska föreningar, som bedriva inlåningsrörelse, underkastas kontroll av statsmyndighet. Skulle detta vara motionens mening, kan riksdagen icke ansluta sig till densamma.

Redan på grund av det stora och ständigt växande antalet sådana föreningar måste en dylik statlig kontroll bliva för det allmänna ganska dyrbar, och erfarenheterna under de senaste åren beträffande den statliga kontrollen av vårt bankväsende giva oförtydligt vid handen, att det möter synnerligen stora svårigheter att åstadkomma en dylik kontroll under fullt betryggande former. Jämväl på grund av de skäl, bank- och fondinspektionen samt socialstyrelsen i avgivna yttranden närmare utvecklat, anser riksdagen därför i likhet med dessa myndigheter, att de ekonomiska föreningarna icke böra ställas under tillsyn av offentlig myndighet.

Den bästa garantien mot missförhållanden på ifrågavarande område lär enligt riksdagens mening vinnas genom föreningsmedlemmarnas egen kontroll av respektive föreningars verksamhet. Det bör därför vara lagstiftningens viktigaste uppgift att skapa möjligheter för en dylik kontroll även i sådana fall, där föreningens styrelse till äventyrs icke självmant gör sitt bästa härför.

Härvid bör särskilt beaktas, att svårigheten för den enskilde medlemmen att överblicka och öva inflytande på föreningsverksamhetens handhavande ökas i samma mån, som föreningens verksamhetsområde är stort eller dess medlemsantal växer.

Det synes därför böra närmare utredas, huruvida icke i den för dessa föreningar gällande lagstiftning böra uppställas vissa minimikrav i fråga om föreningar, som önska bedriva inlåning, varigenom föreningarnas medlemmar erhålla större möjlighet att bedöma, om föreningen är fotad på solid grund eller icke.

Såväl socialstyrelsen som kooperativa förbundets styrelse påvisa åtskilliga brister i dessa avseenden hos nu gällande lag om ekonomiska föreningar.

Det göres i denna lag ingen skillnad mellan föreningar med helt olika ändamål och organisation. Vidare saknas tillfredsställande regler såväl för medlemmarnas utövande av beslutanderätten i föreningsangelägenheter som ock angående upprättande av balansräkning och sättet för förvaltningsberättelses

avgivande ävensom för ernående av sakkunnig revision. Likaledes saknas minimibestämmelser angående insatskapital, fondbildning och kassareserv.

Särskilt beträffande föreningar, som bedriva inlåning, vare sig denna avser återbäringsmedel eller penningmedel, som icke härflyta direkt ur föreningens verksamhet, synes det önskvärt, att dessa brister avhjälpas. Huruvida detta lämpligen bör ske genom en allmän revision av den nuvarande lagen om ekonomiska föreningar eller därigenom att lagen kompletteras med särskilda bestämmelser beträffande föreningar, vilka önska driva inlåningsrörelse, bör enligt riksdagens mening avgöras först i samband med utredning av frågan i dess helhet.

Under återopande av vad nu anförts, har riksdagen ansett sig böra avlåta en skrivelse i ämnet till Eders Kungl. Maj:t och får alltså anhålla, att Eders Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning, huruvida och på vad sätt genom förbättrad lagstiftning ökad trygghet för insättares tillgodohavanden å låneräkning med ekonomisk förening må kunna vinnas, utan att den ekonomiska föreningsrörelsens berättigade krav på rörelsefrihet trädas för nära, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill en sådan utredning må giva anledning.

Stockholm den 30 maj 1924.

Med undersåtlig vörndnad.
